

II

¿A disposición de quien? (KENA UPANISHAD)

आप्यायन्तु ममाङ्गानि वाक्प्राणश्चक्षुः श्रोत्रमथो बलमिन्द्रियाणि च सर्वाणि सर्वं
तद्ब्रह्मोपनिषदं माहं ब्रह्म निराकुर्या मा मा ब्रह्म निराकरोदनिराकरणम्
स्त्वनिराकरणं मेऽस्तु तदात्मनि निरते य उपनिषत्सु धर्मास्ते मयि सन्ति ते मयि सन्तु

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

Que Brahma nos proteja, que nos nutra, que nos proporcione energía. Que mediante este estudio seamos iluminados. Que nunca nos odiamos. Om, paz, paz paz

1

Habla, ojos, oídos, extremidades, vida, energía, venid en mi ayuda. Estos libros tienen espíritu para ellos. Nunca negaré al Espíritu, ni el Espíritu me negará a mí. Permítaseme estar en unión, comunión con el Espíritu. Cuando soy uno con el Espíritu, que las leyes que estos libros proclaman vivan en mi, que las leyes vivan.

केनेषितं पतति प्रेषितं मनः केन प्राण प्रथमः प्रैति युक्तः केनेषितां वाचमिमां वदन्ति चक्षुः

श्रोत्रं क उ देवो युनक्ति १

El buscador preguntó: "¿Qué ha llamado a mi mente a la búsqueda? ¿Qué ha hecho mi vida empezar? ¿Qué se mueve en mi lengua? ¿Qué Dios ha abierto ojo y oído?". 1

श्रोत्रस्य श्रोत्रं मनसो मनो यद्वाचो ह वाचं स उ प्राणस्य प्राणः चक्षुषश्चक्षुरतिमुच्य धीराः
प्रेत्यास्माल्लोकादमृता भवन्ति २

El maestro contestó: "Vive en todo lo que vive, oyendo a través del oído, pensando a través de la mente, hablando a través de la lengua, viendo a través del ojo. El hombre sabio no se apega ni a esto ni a lo otro, se eleva fuera de los sentidos y alcanza la vida inmortal." 2

न तत्र चक्षुर्गच्छति न वाग्गच्छति नो मनो न विद्मो न विजानीमो यथैतदनुशिष्यादन्यदेव
तद्विदितादथो अविदितादधि इति शुश्रुम पूर्वेषां ये नस्तद्व्याचक्षिरे ३

"Ojo, lengua, no pueden aproximársele, ni la mente conocerle; no conociéndole, no podemos satisfacer las preguntas. Está más allá de lo conocido, más allá de lo desconocido. Conocemos a través de aquellos que lo han predicado, lo hemos aprendido de la tradición." 3

यद्वाचानभ्युदितं येन वाग्भ्युद्यते तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिदमुपासते ४

"Eso que hace a la lengua hablar, pero no necesita lengua para expresarse, tan solo eso es Espíritu; no lo que entiende el mundo por el habla." 4

यन्मनसा न मनुते येनाहुर्मनो मतम् तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिदमुपासते ५

"Eso que hace a la mente pensar, pero no necesita mente para pensar, tan solo eso es Espíritu; no lo que entiende el mundo por la mente." 5

यच्चक्षुषा न पश्यति येन चक्षूषि पश्यति तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिदमुपासते ६

"Eso que hace al ojo ver, pero no necesita ojo para ver, tan solo eso es Espíritu; no lo que entiende el mundo por la vista." 6

यच्छ्रोत्रेण न शृणोति येन श्रोत्रमिदं श्रुतम् तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिदमुपासते ७

"Eso que hace al oído oír, pero no necesita oído para oír, tan solo eso es Espíritu; no lo que entiende el mundo por los oídos." 7

यत्प्राणेन न प्राणिति येन प्रणः प्रणीयते तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिदमुपासते ८

"Eso que hace a la vida vivir, pero no necesita vida para vivir, tan solo eso es Espíritu; no lo que entiende el mundo por los oídos." 8

इति केनोपनिषत्सु प्रथमः खण्डः

2

यदि मन्यसे सुवेदेति दभ्रमेवापि नूनं त्वं वेत्थ ब्रह्मणो रूपम् यदस्य त्वं यदस्य च देबेष्वथ नु
मीमांस्यमेव ते मन्ये विदितम् १

"Si crees que sabes mucho, sabes poco. Si crees que lo conoces por el estudio de tu propia mente o de la naturaleza, estudia otra vez." 1

नाहं मन्ये सुवेदेति नो न वेदेति वेद च यो नस्तद्वेद तद्वेद नो न वेदेति वेद च २

El buscador dijo: "No creo que sepa mucho, ni digo que sepa, ni que no sepa."
El maestro contestó: "El hombre que sostiene que sabe, no sabe nada; pero aquel que no reclama nada, sabe."

यस्यामतं तस्य मतं मतं यस्य न वेद सः अविज्ञातं विजानतां विज्ञातमविजानताम् ३

"El que dice que el Espíritu no es conocido, conoce; el que sostiene que sabe, no sabe nada. El ignorante piensa que el Espíritu reside en el conocimiento, el sabio sabe que trasciende el conocimiento."

प्रतिबोधविदितं मतममृतत्वं हि विन्दते आत्मना विन्दते वीर्यं विद्यया विन्दतेऽमृतम् ४

"El espíritu es conocido a través de la revelación. Conduce a la libertad. Conduce al poder. La Revelación es la conquista de la muerte." 4

इह चेदवेदीदथ सत्यमस्ति न चेदिहावेदीन्महती विनष्टिः भूतेषु भूतेषु विचित्य धीराः
प्रेत्यास्माल्लोकादमृता भवन्ति ५

"El hombre vivo que encuentra al espíritu, encuentra la Verdad. pero si falla, se hunde entre formas impuras. El hombre que puede ver el mismo Espíritu en cada criatura no se apega ni a esto ni a lo otro, alcanza la vida eterna." 5

इति द्वितीयः खण्डः ॥२॥

3

ब्रह्म ह देवेभ्यो विजिग्ये तस्य ह ब्रह्मणो विजये देवा अमहीयन्त त ऐक्षन्तास्माकमेवायां
विजयोऽस्माकमेवायं महिमेति १

Una vez, el Espíritu planeó que los dioses podrían ganar una gran victoria. Los dioses se volvieron jactanciosos; a pesar de que el Espíritu había planeado su victoria, pensaron que ellos lo habían hecho todo. 1

तद्वैषां विजज्ञौ तेभ्यो ह प्रादुर्बभूव तन्न व्यजानत किमिदं यक्षमिति २

El Espíritu vio su vanidad y apareció. No podían entender; dijeron: "¿quien es esta Persona tan misteriosa?" 2

तेऽग्निमब्रुवञ्जातवेद एतद्विजानीहि किमेतद्यक्षमिति तथेति ३

Le dijeron al Fuego: "¡Fuego! Averigua quién es esta misteriosa persona." 3

तदभ्यद्रवत्तमभ्यवदत्कोऽसीत्यग्निर्वा अहमस्मीत्यब्रवीज्जातवेदा अहमस्मीति ४

El Fuego corrió hacia el Espíritu. El Espíritu preguntó qué era. El Fuego dijo: "Soy Fuego; por todos conocido." 4

तस्मिंस्त्वयि किं वीर्यमित्यपीदं सर्व हेदश्चं यदिदं पृथिव्यामिति ५

El espíritu preguntó: "¿Qué puedes hacer?" El Fuego dijo: "Puedo quemar cualquier cosa y todas las cosas en este mundo." 5

तस्मै तृणं निदधावेतद्देहेति तदुपप्रेयाय सर्वजवेन तन्न शशाक दग्धुं स तत एव निववृते

नैतदशकं विज्ञातुं यदेतद्यक्षमिति ६

"Quémalo", dijo el Espíritu, poniendo paja en el suelo. El Fuego se lanzó sobre la paja, pero no pudo quemarla. Después el Fuego corrió hacia los dioses de prisa y confesó que no pudo averiguar quien era esa misteriosa Persona. 6

अथ वायुमब्रुवन्वायवेतद्विजानीहि किमेतद्यक्षमिति तथेति ७

"Entonces los dioses pidieron al viento que averiguara quién era esta misteriosa Persona. 7

तदभ्यद्रवत्तमभ्यवदत्कोऽसीति वायुर्वा अहमस्मीत्यब्रवीन्मातरिश्वा वा अहमस्मीति ८

El viento corrió hacia el Espíritu y el Espíritu preguntó que era. El Viento dijo: Soy el Viento, Soy el rey del Aire". 8

तस्मिंस्त्वयि किं वीर्यमित्यपीदं सुर्वमाददीय यदिदं पृथिव्यामिति ९

El Espíritu preguntó: ¿Que puedes hacer? Y el Viento dijo: Puedo volar y mover cualquier cosa en este mundo. 9

तस्मै तृणं निदधावेतदादत्स्वेति तदुपप्रेयाय सर्वजवेन तन्न शशाकादातुं स तत एव निववृते

नैतदशकं विज्ञातुं यदेतद्यक्षमिति १०

'Llévate esto lejos,' dijo el Espíritu, poniendo una paja en el suelo. El Viento mismo tiro de la paja pero no pudo moverla. Entonces el Viento volvió de prisa a los dioses y confesó que no había podido averiguar quién era esta misteriosa Persona. 10

अथेन्द्रमब्रुवन्मघवन्नेतद्विजानीहि किमेतद्यक्षमिति तथेति तदभ्यद्रवत्तस्मात्तिरोदधे ११

Entonces los dioses fueron a la luz y le pidieron que averiguara quién era esa misteriosa Persona. La luz corrió hacia el Espíritu pero el Espíritu desapareció al instante. 11

स तस्मिन्नेवाकाशे स्त्रियमाजगाम बहुशोभमनामुमाँ हैमवतीं ताँ होवाच किमेतद्यक्षमिति १२

Allí apareció, la hija de la nieve del Himalaya. La luz fue hacia ella y le preguntó quien era esa misteriosa persona. 12

इति तृतीयः खण्डः

4

सा ब्रह्मेति होवाच ब्रह्मणो वा एतद्विजये महीयध्वमिति ततो हैव विदांचकार ब्रह्मेति १

La Diosa dijo: "Espíritu, a través del Espíritu alcanzas tu grandeza. Alaba la grandeza del Espíritu". Entonces la Luz supo que la misteriosa persona no era sino el Espíritu. 1

तस्माद्वा इन्द्रोऽतितरामिवान्यान्देवान्स ह्येनन्नेदिक्तपष्ठं पस्पर्श ह्येनत्प्रथमो विदांचकार ब्रह्मेति

२

Así es como estos dioses - Fuego, Viento y Luz - alcanzaron supremacía; vinieron más cerca del Espíritu y fueron los primeros en llamar Espíritu a esa Persona. 2

तस्माद्वा इन्द्रोऽतितरामिवान्यान्देवान्स ह्येनन्नेदिष्ठं पस्पर्श स ह्येनत्प्रथमो विदांचकार ब्रह्मेति

३

La Luz quedó por encima del Fuego y del Viento; porque más cerca que ellos, fue el primero en llamar Espíritu a esta Persona. 3

तस्यैष आदेशो यदेतद्विद्युतो व्यद्युतदा३ इतीन्न्यमीमिषदा३ इत्यधिदैवतम् ४

Esta es la moraleja de la historia. En lo luminoso, en la luz de un ojo, la luz pertenece al Espíritu. 4

अथाध्यात्मं यदेतद्गच्छतीव च मनोऽनेन चैतदुपस्मरत्यभीक्षणं संकल्पः ५

El poder de la mente cuando recuerda y desea, cuando piensa una y otra vez, pertenece al Espíritu. Por tanto permite a la mente meditar sobre el Espíritu. 5

तद्ध तद्धनं नाम तद्धनमित्युपासितव्यं स य एतदेवं वेदाभि हैनं सर्वाणि भूतानि संवाञ्छन्ति ६

Espíritu es lo Bueno en todo. Debería ser reverenciado como el Bien. Aquel que lo conoce como el Bien es estimado por todos. 6

उपनिषदं भो ब्रूहीत्युक्त्वा य उपनिषद्ब्राह्मीं वाव त उपनिषदमब्रूमेति ७

Me preguntaste sobre el conocimiento espiritual, lo he explicado. 7

तस्यै तपो दमः कर्मेति प्रतिष्ठा वेदाः सर्वाङ्गानि सत्यमायतनम् ८

Austeridad, autocontrol, meditación, son los cimientos de este conocimiento; los Vedas son su casa, la verdad su santuario. 8

यो वा एतामेवं वेदापहत्य पाप्मानमनन्ते स्वर्गे लोके ज्येये प्रतितिष्ठति प्रतितिष्ठति ९

Aquel que conoce esto prevalecerá contra toda perversidad, goza el Reino del Cielo, si, goza por siempre del bendito Reino del Cielo. 9

इति चतुर्थः खण्डः ४

* * * *

आप्यायन्तु ममाङ्गानि वाक्प्राणश्चक्षुः श्रोत्रमथो बलमिन्द्रियाणि च सर्वाणि सर्वं ब्रह्मोपनिषदं
माहं ब्रह्म निराकुर्यां मा मा ब्रह्म निराकरोनिराकरणमस्त्वनिराकरणं मेऽस्तु तिदात्मनि निरते
य उपनिषत्सु धर्मास्ते मयि सति ते मयि सन्ति

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

इति सामवेदीया केनोपनिषत्समाप्ता